

📄 گزارش نشست "فرصت‌های تربیتی پیاده‌روی اربعین برای خانواده و مدرسه"

نشست "فرصت‌های تربیتی پیاده‌روی اربعین برای خانواده و مدرسه" توسط 🎓 اندیشکده فرهنگ و تربیت اسلامی و 🏛️ انجمن علمی دانشجویی معارف اسلامی و فرهنگ و ارتباطات دانشگاه امام صادق علیه السلام به صورت مجازی در بستر اسکای‌روم برگزار شد. این نشست با حضور 👤 آقای حسام‌الدین براتی، مدیر دبیرستان متوسطه دوره دوم امام صادق علیه‌السلام، در تاریخ [1] یکشنبه ۱۲ مردادماه ۱۴۰۳ ساعت ۲۰:۳۰ برگزار گردید و شرکت در آن برای عموم مخاطبان رایگان بود. ①

🎯 مقدمه و هدف نشست

در ابتدای جلسه، هدف از این نشست، بحث در مورد پیاده‌روی اربعین و فرصت‌های تربیتی نهفته در این عمل مقدس، با تمرکز بر نقشی که خانواده 🏠 و مدرسه 🎓 می‌توانند در ایجاد این فرصت‌ها ایفا کنند، عنوان شد. آقای براتی ضمن سلام و تشکر 🙏 از دعوت، اعلام آمادگی خود را برای هرگونه بحث و پاسخگویی بیان کرد. ایشان پیش از آغاز صحبت‌های اصلی، با تلاوت سه سوره توحید به نیت حضرت صدیقه 🌹 سلام الله علیها، جلسه را متبرک ساخت. او همچنین متذکر شد که تجربیات اجرایی (مانند اردوهای دانش‌آموزی یا نکات خانوادگی) برگرفته از تجربیات شخصی او در چندین سفر اربعین است، در حالی که نکات دینی و مذهبی نقل‌قول‌هایی از بزرگان و علما هستند.

📌 سابقه و اهمیت پیاده‌روی اربعین

آقای براتی به سابقه طولانی پیاده‌روی اربعین اشاره کرد که در گذشته با سختی‌ها و مشقت‌های فراوان و توسط جمع محدودی برگزار می‌شده است. اما در سالیان اخیر، به لطف خداوند متعال و شهدا، این سفر به یک حرکت گسترده چند ده میلیونی 🌍 تبدیل شده است. ایشان این گردهمایی عظیم را به روایات آخرالزمانی مرتبط دانست و اشاره کرد که حضرت بقیه‌الله (عج) در زمان ظهور، خود را به جدشان سیدالشهدا (ع) معرفی خواهند

کرد، که نشان‌دهنده شناخت جهانی امام حسین (ع) در آن زمان است. وی پیاده‌روی اربعین را با وجود تلاش رسانه‌ها برای بایکوت آن، پدیده‌ای دانست که جای خود را در جهان باز کرده و به سمت همان «یوم‌الخلاص» و شناخت جهانی امام حسین (ع) حرکت می‌کنیم.

تجربیات شخصی و اردوی دانش‌آموزی اربعین

آقای براتی تجربه خاص خود از سفر اربعین را به اولین سفر مدرسه‌ای با دانش‌آموزان پایه نهم در حدود ۷ یا ۸ سال پیش ارجاع داد. این سفر با مخالفت اولیه مدیر مدرسه و نیاز به کسب رضایت‌نامه محضری از خانواده‌ها آغاز شد که استرس‌زا بود. پس از لغو کاروان اولیه یک هفته مانده به سفر، ایشان با کمک دوستان تصمیم گرفتند خودشان اتوبوس تهیه کرده و بچه‌ها را ببرند. این تصمیم به تدریج به افزایش تعداد اتوبوس‌ها برای بردن والدین دانش‌آموزان نیز منجر شد و در نهایت به شش اتوبوس رسید.

ایشان به مصائب این سفر پرچالش اشاره کرد، از جمله:

- مشکلات ویزا و گم شدن پاسپورت برخی دانش‌آموزان.
- خرابی کولر اتوبوس در گرمای عراق.
- یک شبانه‌روز یا دو شبانه‌روز ماندن پشت مرز عراق به دلیل بسته بودن آن، همراه با بارندگی شدید و مشکلات اقامت.
- تاخیر راننده در دریافت مجوز ورود به عراق.
- لغو شدن محل اقامت در نجف و کربلا به دلیل تاخیر در رسیدن، که منجر به سرگردانی خانواده‌ها و اعتراضات شد.
- گم شدن چند نفر از دانش‌آموزان که پس از یک روز پیدا شدند.
- خرابی اتوبوس در بیابان هنگام بازگشت و نیاز به تهیه اتوبوس جایگزین با هزینه گزاف.

با وجود این مشکلات فراوان، آقای براتی تاکید کرد که **برکت این سفر آنقدر زیاد بود** که علی‌رغم همه سختی‌ها، ارزش تکرار را داشت. نکته جالب توجه این بود که در سال بعد، زمانی که همین دانش‌آموزان با سفری

بی‌دردس‌تر (رفت زمینی، برگشت هوایی) به اربعین رفتند، در نظرسنجی آقای براتی، اکثریت قریب به اتفاق سفر اول با چالش‌هایش را به دلیل "بزرگ شدن بچه‌ها" و "حس کردن سختی‌ها" ماندگارتر و لذت‌بخش‌تر دانستند. ایشان این تجربه را برای خودشان نیز یک درس بزرگ و تجربه‌ای عجیب و شیرین ✨ توصیف کرد.

🌱 اربعین: تمرین معنوی و ویژگی‌های منحصر به فرد

آقای براتی اربعین را به عنوان یک **تمرین بزرگ معنوی و تمرین هجرت** 🏠 توصیف کرد. وی تشبیه کرد که همانند موفقیت در فوتبال یا کشتی که نیاز به سال‌ها تمرین و تحمل سختی دارد، در امور معنوی نیز برای خودسازی و قوی شدن در بحران‌ها، نیاز به تجربه و تمرین است. اربعین این فرصت را فراهم می‌کند که فرد از آسایش و امکانات خود بگذرد و به سوی یک هدف بزرگ حرکت کند.

مهم‌ترین ویژگی اربعین، از نظر ایشان، **👣 حرکت به سمت امام (ع)** است، جایی که مردم از سراسر جهان گرد هم می‌آیند و با تحمل سختی‌ها به سمت نقطه هدف - حرم امام حسین (ع) - حرکت می‌کنند. این سفر یک **"کارگاه عملی ایثار، همدلی و امام‌شناسی"** است که افراد را برای **"آن روز اصلی"** که لازم است در میدان حاضر شوند و به وظیفه خود عمل کنند، آماده می‌کند. وی در رد ادعاهای برخی معاندین که اربعین را تنها برای رفاه و خورد و خوراک می‌دانند، به سختی‌های سفر و هدف والای آن اشاره کرد.

🏠👣 تبدیل اربعین به رویداد تربیتی موثر برای خانواده و مدرسه

آقای براتی بر این نکته تاکید کرد که نباید حکم کلی برای همه صادر کرد و خانواده‌ها را تحت فشار گذاشت تا با هر شرایطی (مثل داشتن بچه کوچک در گرمای طاقت‌فرسا) در این سفر شرکت کنند. او معتقد است که هر خانواده و مجموعه‌ای مقتضیات خاص خود را دارد.

برای خانواده‌هایی که شرایط مناسبی دارند و قصد شرکت در این سفر را دارند، پیشنهاد کرد که این سفر را به یک رویداد ماندگار و تربیتی تبدیل کنند:

- قبل از سفر:

- ارزشمندی‌سازی سفر برای کودکان و نوجوانان.
- فضا سازی و ایجاد درگیری ذهنی: مثلاً با قرار دادن **قلک مشترک** برای جمع آوری پول سفر توسط همه اعضای خانواده.
- **ایجاد فضای معنوی:** برگزاری هیئت ماهانه خانوادگی در منزل یا شرکت در آن برای درگیر شدن بچه‌ها با مسئله امام حسین (ع) (مثل چای ریختن، تمیز کردن خانه، زدن پرچم).
- **آمادگی جسمانی:** مانند کوه‌نوردی خانوادگی جمعه‌ها برای آماده‌سازی بدن برای پیاده‌روی.
- **برنامه‌های معنوی روزانه:** مانند خواندن زیارت عاشورا به صورت خانوادگی در شب‌ها، با برنامه‌های تفریحی قبل و بعد آن برای جلوگیری از خسته‌کنندگی.

• **حین سفر:**

- **عدم گم کردن هدف اصلی سفر:** به نقل از حاج آقا جاودان، نباید هدف اصلی زیارت فراموش شود و نباید صرفاً به دنبال خورد و خوراک در موبک‌ها بود.
- **رعایت آداب سفر در نجف و کربلا:** به خصوص در کربلا، ایشان توصیه کرد که از برخی خوراکی‌ها (مانند پیتزا یا گوشت) که در روایات کراهت دارند، پرهیز شود.
- **حضور فعال و تشریح آداب توسط بزرگترها:** تا بچه‌ها درگیر بازی موبایل یا فعالیت‌های بی‌هدف نشوند.

• **بعد از سفر:**

- **حفظ دستاوردهای معنوی:** این سخت‌ترین کار است تا فرد پس از بازگشت به روال سابق خود بازنگردد.
- **ادامه فعالیت‌های معنوی:** ادامه هیئت خانگی، کمک به محرومین، و سایر فعالیت‌هایی که فضای ایثار و معنویت را زنده نگه می‌دارند.

آقای براتی به **تجربیات ناموفق مدرسه** در برنامه‌ریزی‌های قبل از سفر نیز اشاره کرد (مانند پروژه پرورش ماهی و پرند که با شکست مواجه شد)، اما تأکید کرد که برخی پروژه‌ها مانند **غرفه مواد غذایی و کتابخوانی** موفق بودند. او همچنین به اهمیت **آمادگی جسمانی و بصیرت‌افزایی** قبل از سفر برای دانش‌آموزان اشاره کرد.

نقش نظام آموزشی و نهادهای سیاست‌گذار

آقای براتی اربعین را یک فرصت بی‌نظیر و یکی از محکم‌ترین و مهم‌ترین ابزارها برای مقابله با چالش‌هایی مانند ماهواره، اینترنت و فضای مجازی که نوجوانان امروزی با آن درگیرند، دانست. او تأکید کرد که نصیحت‌های صرفاً اخلاقی برای جلوگیری از گناه، در مواجهه با نوجوانان امروزی کافی نیست. وی معتقد است که حتی بدون هیچ فعالیت خاصی، **صرف حضور سه چهار روزه در مسیر پیاده‌روی اربعین و دیدن فضا، می‌تواند تحول روحی در فرد ایجاد کند.**

ایشان قویاً پیشنهاد کرد که **مدرسه و آموزش و پرورش حتماً از این ظرفیت استفاده کنند**، اما به **مسئولیت سنگین** آن نیز اشاره کرد. او از دولت آقای رئیسی (ره) بابت برداشتن موانع قانونی و ترویج این سفر قدردانی کرد. آقای براتی از **آموزش و پرورش و حاکمیت** خواست تا:

- **ساز و کارهای لازم** را فراهم کنند (مانند اتوبوس، پرواز اختصاصی با قیمت ارزان).
- این سفر را به عنوان یک **برنامه ثابت و نه فوق‌برنامه** در سیستم آموزشی تثبیت کنند.
- **قوانین لازم** را وضع کرده و این موضوع را **وارد کتب درسی** کنند.
- **مسابقات مختلفی** در طول سال برگزار کنند که خروجی آن مثلاً شرکت رایگان در سفر اربعین باشد.

با این حال، ایشان تأکید کرد که **جریان اربعین عمده‌تأ مردمی شکل گرفته و گسترش پیدا کرده است**، و اگر دست دولت‌ها بود، شاید تعداد شرکت‌کنندگان به این وسعت نبود. او تصریح کرد که اگرچه حاکمیت وظایفی دارد، اما باید به توان خود و توان شنوندگان برای **برگزاری سفر و رسانه‌ای کردن آن** برای ترغیب دیگران نیز توجه کرد.

❁ جمع‌بندی و نکات پایانی

▼ در جمع‌بندی، آقای براتی بر اهمیت ویژه اربعین امسال تاکید کرد. او دو نکته اصلی را برای توجه در این سفر مطرح نمود:

۱. **یاد شهدا و جنگ تحمیلی:** توصیه کرد که اگر با بچه‌ها یا دانش‌آموزان به این سفر می‌روند، به یاد شهیدی بروند و در آنجا درباره جنگ ایران و عراق با مردم عراق گفتگو کرده و روشنگری کنند.

۲. **فراموش نکردن مردم غزه:** با توجه به محاصره و گرسنگی مردم غزه، تاکید کرد که نباید در اربعین نسبت به آن‌ها بی‌تفاوت بود. پیشنهاد کرد که کار رسانه‌ای برای آن‌ها انجام شود، گرسنگی‌شان فریاد زده شود، و پول جمع‌آوری و کمک ارسال شود.

آقای براتی در نهایت از فرصت و زمان اختصاص یافته تشکر کرد و با آرزوی موفقیت برای برگزارکنندگان جلسه، نشست به پایان رسید.

با تشکر از توجه شما

تهیه شده در اندیشکده فرهنگ و تربیت اسلامی ✦